

ček, pa jesi li ti digitalno pismen tebra?

Istraživanje o nivou digitalne
pismenosti i digitalnih alata
mladih u Boru

Istraživanje o nivou digitalne pismenosti i digitalnih alata mladih u Boru

Autor i rukovodilac istraživanja:
Master pedagog Ana Jovanovski

Istraživanje o nivou digitalne pismenosti i digitalnih alata mladih u Boru sprovedeno je u sklopu projekta "Nova generacija digitalnih kampanjera" koji realizuje Tebrizam u sklopu podrške regionalnog projekta SMART Balkan - Civilno društvo za povezan Zapadni Balkan kojeg implementira Centar za promociju civilnog društva (CPCD), Center for Research and Policy Making (CRPM) i Institute for Democracy and Mediation (IDM) a finansijski podržava Ministarstvo spoljnih poslova Kraljevine Norveške.

Sadržaj ovog izveštaja je isključiva odgovornost organizacije Tebrizam i ne odražava nužno stavove Centra za promociju civilnog društva, Center for Research and Policy Making (CRPM), Institute for Democracy and Mediation i Ministarstva spoljnih poslova Kraljevine Norveške.

Bor, jul 2023. godine.

Sadržaj:

1. Uvod (teorijski osvrt)	2
2. Metod	3
3. Analiza i interpretacija rezultata	4
3.1. Starosna struktura ispitanika	4
3.2. Polna struktura ispitanika struktura	4
3.3. Struktura ispitanika prema zanimanju	5
3.4. Nivo znanja digitalne pismenosti	5
3.5. Mladi i digitalni alati	11
3.6. Digitalna pismenost i angažovanje u zajednici	15
4. Zaključna razmatranja i preporuke	16

1. Uvod (teorijski osvrt)

Koncept digitalne pismenosti počeo je da se razvija devedesetih godina prošlog veka. U knjizi istog naslova objavljenoj 1997. godine Gilster definiše digitalnu pismenost kao sposobnost razumevanja i korišćenja informacija iz različitih digitalnih izvora i pri tome stavlja akcenat na kognitivni aspekt nasuprot tehničkom aspektu digitalne pismenosti. Koncept digitalne pismenosti je od tada razrađen i objašnjen iz različitih uglova, ali zajednički element svih pristupa ovom pojmu je da on podrazumeva svest i sposobnost pojedinca da koristi digitalne alatke na adekvatan način da identifikuje, pristupi, proceni i analizira digitalne resurse u procesu stvaranja novih saznanja i da komunicira svoja saznanja u digitalnom okruženju. ¹

Digitalna pismenost predstavlja jednu od osam ključnih kompetencija za doživotno učenje i razvoj u današnjem globalnom, informacionom, digitalizovanom društvu. Reč je o međupredmetnoj kompetenciji koja omogućava sticanje drugih ključnih kompetencija, ali i predstavlja nužan preduslov za lični (socijalni, profesionalni, kulturni) razvoj svakog pojedinca. Pravo na sticanje veština digitalne pismenosti smatra se jednim od osnovnih prava današnje dece i mladih. ²

Kao što postoji više različitih termina kojima se opisuju veštine korišćenja tehnologije, tako postoji i više srodnih pismenosti koje se dovode u vezu sa digitalnom pismenošću. Tako, domen digitalne pismenosti obuhvata više međusobno isprepletanih pismenosti (Covello, 2010): *Informaciona pismenost* (pronalaženje i lociranje izvora informacija, procena verodostojnosti izvora, analiza i sinteza materijala, etičko i legalno korišćenje i citiranje izvora, specifikovanje tema i precizno formulisanje istraživačkih pitanja); *Računarska pismenost* (razumevanje upotrebe računara i aplikativnih softvera u praktične svrhe); *Medijska pismenost* (niz komunikacionih kompetencija koje uključuju mogućnost pristupa, analizu, evaluaciju i razmenu informacija različitih formata); *Komunikaciona pismenost* (efikasna komunikacija između pojedinaca, ali i unutar grupa, uz korišćenje interneta i drugih komunikacionih oruđa); *Vizuelna pismenost* (sposobnost „čitanja“, interpretiranja i razumevanja informacija prezentovanih u slikovnom ili grafičkom modalitetu; 10 transformisanje tekstualnih informacija u slikovni ili grafički modalitet čime se olakšava komunikacija); *Tehnološka pismenost* (računarske veštine i veštine korišćenja računara za unapređenje učenja, produktivnosti i postignuća).²

Sa sve većim značajem tehnologije u svim aspektima života, digitalna pismenost postaje ključna vještina koja utiče na uspeh pojedinca u savremenom društvu. Mlade osobe, koje predstavljaju buduće donosiocce društvenih promena i tehnološkog napretka, posebno su izložene uticaju digitalne pismenosti.

Obzirom na to da ne postoji istraživanje koja baš odgovara na pitanja koliko su mladi informisani o digitalnoj pismenosti, na kom nivou je njihova digitalna pismenost, kao i njihova sposobnost korišćenja digitalnih alata u svakodnevnicu, kao i u aktivizmu i angažovanje u zajednici, ovo istraživanje predstavlja doprinos u tom pravcu, ispitivanje nivoa digitalne pismenosti mladih od 15 do 30 godina u Boru.

¹ Ivana Mirović, Vesna Bulatović, Andrijana Berić: "Analiza upotrebe hiperteksta kao elementa u razvijanju digitalne pismenosti" (2022.)
² Dobrinka R. Kuzmanović: "Empirijska provera konstrukta digitalne pismenosti i analiza prediktora postignuća" (2017.)

2. Metod

Broj mladih u Boru u 2022. godini iznosi oko 4.510 (Republika Srbija. Republički zavod za statistiku (2022). Procena broja stanovnika u Republici Srbiji. Dostupno na: <https://www.stat.gov.rs/sr-cyrl/>)

Procenjena potreba veličine uzorka za istraživanje o nivou digitalne pismenosti je bila 303 učesnika, od 15 do 30 godina iz Bora.

Istraživanje pod nazivom “Ček, pa jesi li ti digitalno pismen tebra?” je sprovedeno putem onlajn upitnika koji je distribuiran putem društvenih mreža i putem mejlova u srednjim školama. Učestvovanje u istraživanju je bilo dobrovoljno. Prikupljanje podataka je trajalo nekoliko dana do ispunjavanje potrebne kvote uzorka u mesecu junu 2023. godine.

Važno je istaći da se prilikom anketiranja mogla videti nedovoljna digitalna pismenost mladih ispitanika obzirom na probleme otvaranja ankete koja predstavlja jedan od digitalnih alata.

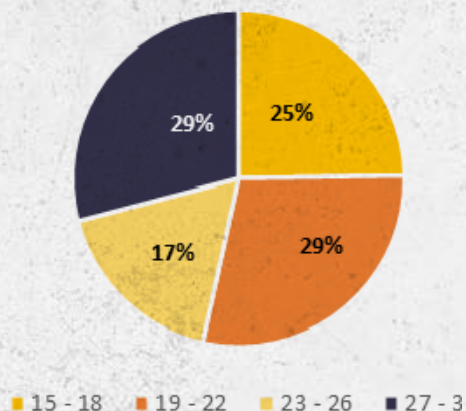
Upitnik je obuhvatio nekoliko domena kroz 26 pitanja (otvorenog i zatvorenog tipa): sociodemografske podatke, informacije o digitalnoj pismenosti, informacije o digitalnim alatima, kao informacije o digitalnoj pismenosti i digitalnim alatima u aktivizmu i angažovanju u zajednici.

Dobijeni rezultati su prikazani metodama deskriptivne statističke analize uz korišćenje grafikona.

3. Analiza i interpretacija rezultata

Sociodemografske karakteristike učesnika/ca istraživanja

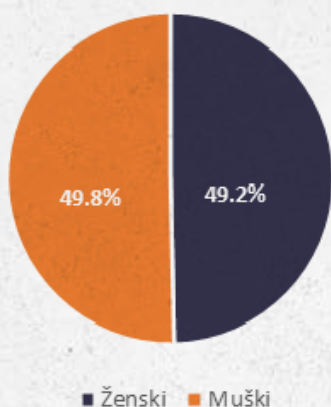
3.1. Struktura ispitanika po godinama starosti

Grafikon br.1: Struktura ispitanika po godinama starosti

Kada je u pitanju starosna struktura, 88 (29%) učesnika istraživanja je imalo između 27 i 30 godina, 87 (29%) je imalo između 19 i 22 godine, 75 (25%) je imalo između 15 i 18, dok je nešto manje 53 (17%) imalo između 23 i 26 godina.

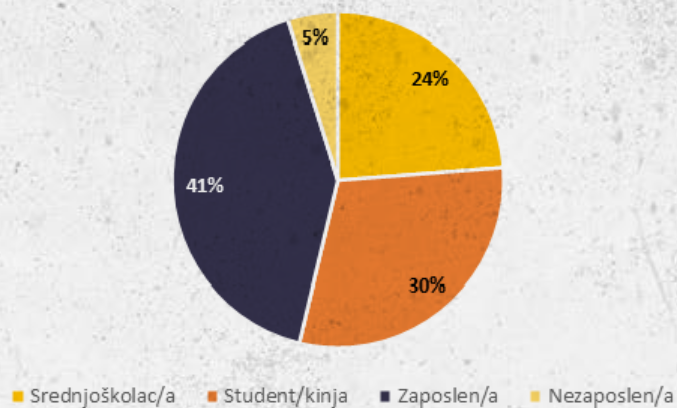
3.2. Struktura ispitanika prema polu

Grafikon br.2: Struktura ispitanika po polu

U ovom istraživanju je učestvovalo 303 mladih starosti od 15 do 30 godina, od koji je bilo 181 (42.9%) muških i 149 (49.2%) ženskih učesnika, a 3 učesnika se izjasnilo kao LGBT+.

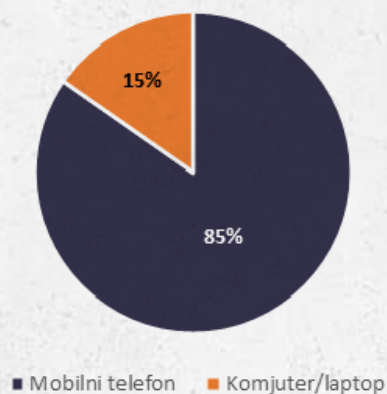
3.3. Struktura ispitanika prema zanimanju

Grafikon br.3: Struktura ispitanika po zanimanju

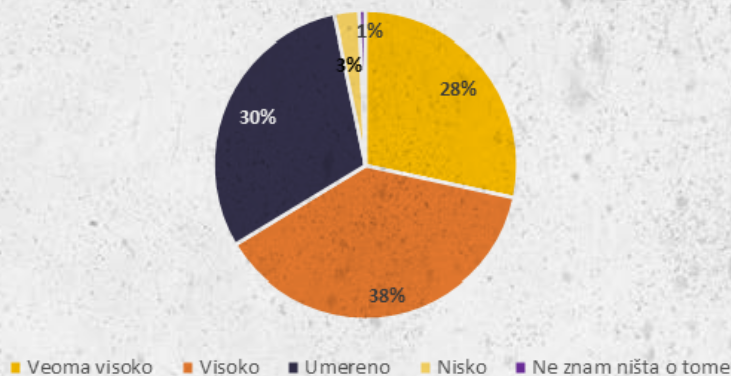
U ovom istraživanju je učestvovalo 303 mladih starosti od 15 do 30 godina, od koji je bilo 127 (41%) zaposlenih mladih, 92 (30%) studenata/ki, zatim 73 (24%) srednjoškolaca/ki i svega 15 (5%) nezaposlenih mladih.

3.4. Nivo znanja digitalne pismenosti

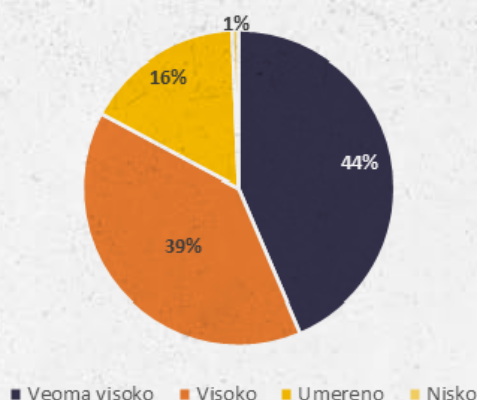
Grafikon br.4: 1. Šta najčešće koristiš od uređaja?

Na pitanje **1. Šta najčešće koristiš od uređaja?** od ponuđenih odgovora: mobilni telefon, komjuter/laptop, tablet, pametni sat, 254 (85%) mladih je reklo da najčešće koristi mobilni telefon, a ostatak učesnika 46 (15%) je istaklo da najčešće koristi kompjuter/laptop. Tablet i pametni sat nijedan ispitanik nije istakao.

Grafikon br.5: 2. Kako bi ocenio/la svoje razumevanje osnovnih funkcija kompjutera/laptopa (npr. korišćenje operativnog sistema, čuvanje i otvaranje datoteka)?

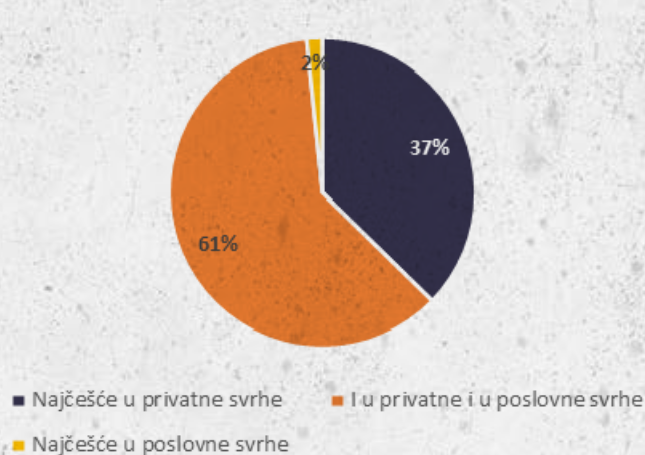
Na pitanje 2. Kako bi ocenio/la svoje razumevanje osnovnih funkcija kompjutera/laptopa (npr. korišćenje operativnog sistema, čuvanje i otvaranje datoteka)? 115 (38%) mladih je reklo da je na visokom nivou njihovo razumevanje osnovnih funkcija kompjutera/laptopa, 92 (30%) je istaklo da je umereno, a 86 (28.4%) mladih je istaklo da je na visokom nivou, dok je na niskom nivou svega 8 (3%) učesnika, a svega 2 (1%) ne zna ništa o tome.

Grafikon br.6: 3. Kako bi ocenio/la svoje znanje i razumevanje osnovnih funkcija telefona?

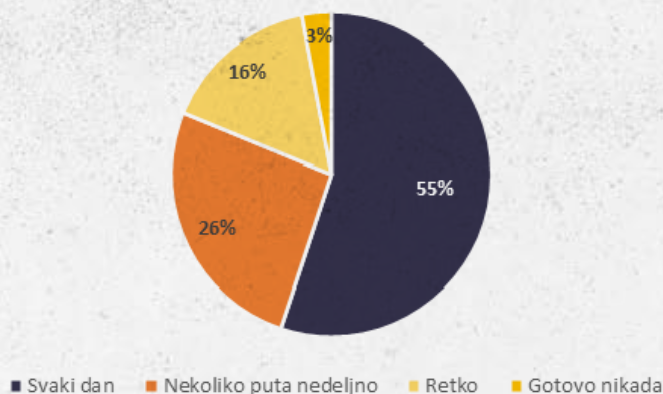
Na pitanje 3. Kako bi ocenio/la svoje znanje i razumevanje osnovnih funkcija telefona? 132 (44%) mladih je reklo da je na veoma visokom nivou njihovo razumevanje osnovnih funkcija mobilnog telefona, 119 (39%) je istaklo da je na visokom nivou, a 50 (16%) mladih je istaklo da je na umerenom nivou, dok je na niskom nivou svega 2(1%) učesnika, a nijedan učesnik nije odgovorio da ne zna ništa o tome.

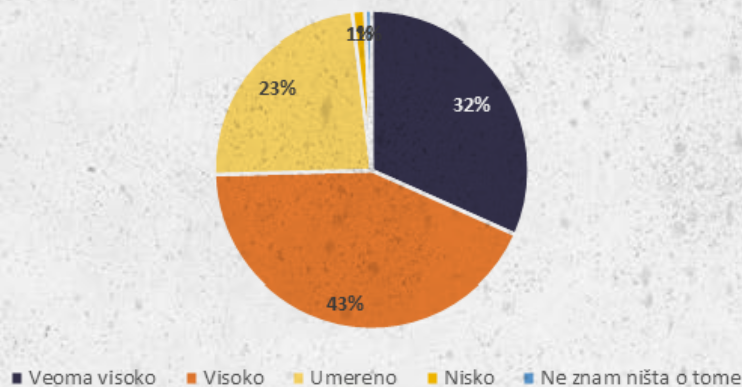
Grafikon br.7: 4. U koje svrhe najčešće koristiš internet?

Na pitanje **4. U koje svrhe najčešće koristiš internet?** od ponuđenih odgovora: najčešće u privatne svrhe, i u privatne i u poslovne svrhe, najčešće u poslovne svrhe, od 303 učesnika, 185 (61%) mladih je reklo da koristi internet najčešće i u privatne i u poslovne svrhe, 113 (37%) je istaklo najčešće koristi u privatne svrhe a 5 (2%) mladih je istaklo da koristi najčešće u poslovne svrhe.

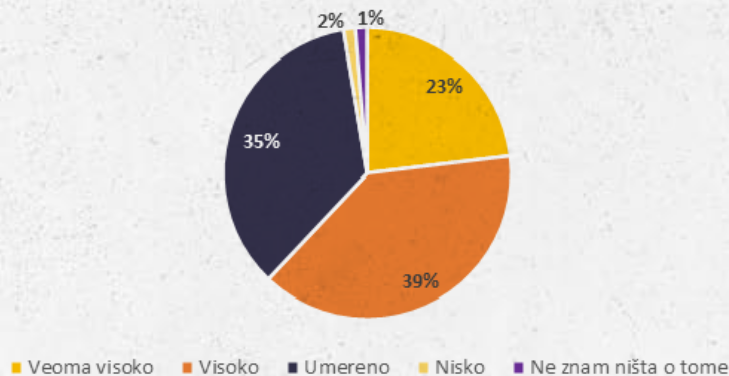
Grafikon br.8: 5. Koliko često koristiš internet za informisanje o aktuelnim događajima i vestima?

Na pitanje **5. Koliko često koristiš internet za informisanje o aktuelnim događajima i vestima?** od ponuđenih odgovora: svaki dan, nekoliko puta nedeljno, retko, gotovo nikad, od 303 učesnika, 167 (55%) mladih je reklo da koristi internet svaki dan za informisanje o aktuelnim događajima i vestima, 79 (26%) je istaklo da koristi nekoliko puta nedeljno, a 48 (16%) mladih je istaklo da koristi retko, dok gotovo nikad ne koriste internet za informisanje o aktuelnim događajima i vestima svega 9 (3%) mladih ispitanika.

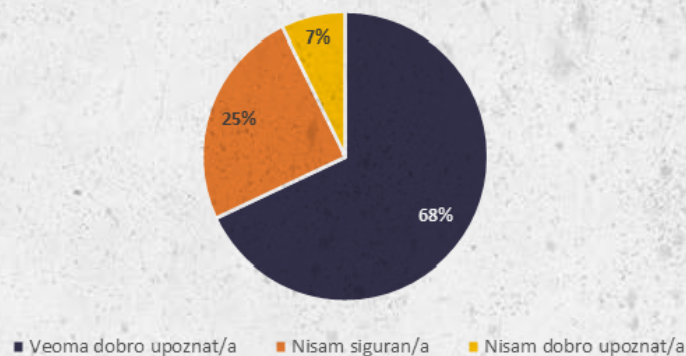
Grafikon br.9: 6. Kako bi ocenio/la svoje veštine u pronalaženju, analiziranju i proceni informacija na internetu?

Na pitanje **6. Kako bi ocenio/la svoje veštine u pronalaženju, analiziranju i proceni informacija na internetu?** 130 (43%) mladih je reklo da su na visokom nivou njihove veštine pronalaženja, analiziranja i procena informacija na internetu, 96 (32%) je istaklo da je na veoma visokom nivou, a 71(23%) mladih je istaklo da je na umerenom nivou, dok je na niskom nivou svega 4 (1%) učesnika, a 2 učesnika je odgovorilo da ne zna ništa o tome.

Grafikon br.10: 7. Kako bi ocenio/la svoje veštine u prepoznavanju i kritičkom analiziranju informacija koje dobijaš putem digitalnih medija?

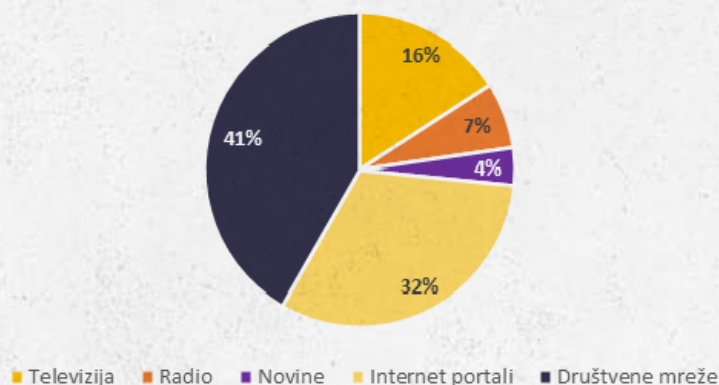
Na pitanje **7. Kako bi ocenio/la svoje veštine u prepoznavanju i kritičkom analiziranju informacija koje dobijaš putem digitalnih medija?** 118 (39%) mladih je reklo da su na visokom nivou njihove veštine u prepoznavanju i kritičkom analiziranju informacija koje dobijaš putem digitalnih medija, 107 (35%) je istaklo da je na umerenom nivou, a 70 (23%) mladih je istaklo da je na veoma visokom nivou, dok je na niskom nivou svega 4 (2%) učesnika, a 2 (1%) učesnika je odgovorilo da ne zna ništa o tome.

Grafikon br.10: 8. Koliko si upoznat s pojmom "fake news"?

Na pitanje **8. Koliko si upoznat s pojmom "fake news"?** 206 (68%) mladih je reklo da su veoma dobro upoznati sa pojmom "fake news", 75 (25%) je istaklo da nije sigurno, a 22 (7%) mladih je istaklo da nije dobro upoznato sa pojmom "fake news".

Na pitanje otvorenog tipa **9. Kako prepoznaješ i proveravaš tačnost informacija na internetu?** od 303 učesnika 90 je istaklo da prepoznaje i proverava tačnost informacija kroz više izvora, 31 učesnik je istakao da ne proverava tačnost informacija na internetu. Neki od ostalih odgovora su bili: *Preko komentara, Raspitam se kod više ljudi, Logika, Uglavnom sopstvenom intuicijom, Ako vidim da npr:druge medije kažu drugačije od ovih drugih medija pa im se priče ne podudaraju, Od osoba na društvenim mrežama koje daju prave informacije za vesti i ostalo, Prelistam sve popularne medije i sl.*

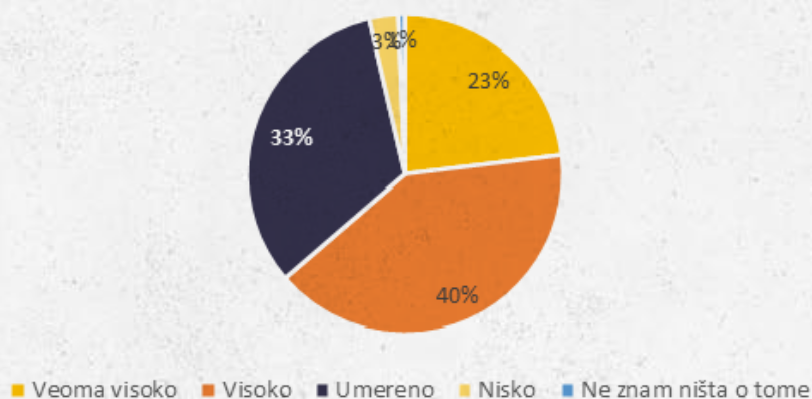

Grafikon br.11: 10. Koje medije pratiš?

Na pitanje **10. Koje medije pratiš?** od ponuđenih odgovora: *televizija, radio, novine, internet portal, društvene mreže* od 303 učesnika, 273 (41%) mladih je reklo da prati društvene mreže, 208 (32%) je istaklo da prati internet portale, a 104 (16%) mladih je istaklo da prati televiziju, dok 45 (7%) mladih ispitanika prati radio, a svega 25 (4%) prati novine.

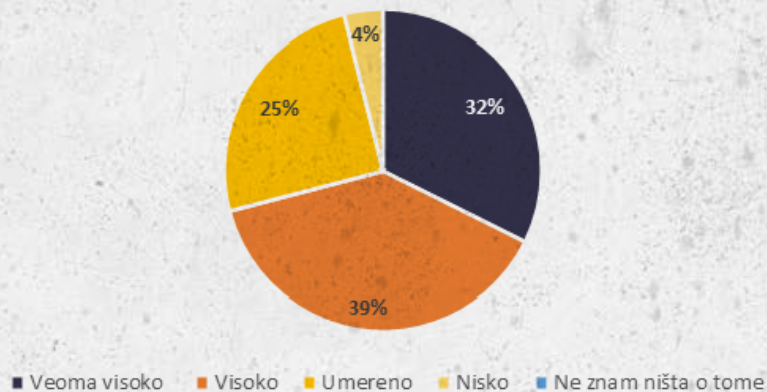
Na pitanje otvorenog tipa **11. Na kojim se medijima informišeš o aktuelnim događajima i vestima?** od 303 učesnika 98 je istaklo da se informiše preko društvenih mreža (najčešće instagram/fejsbuk), 53 učesnika/ca je istaklo da se informiše o aktuelnim događajima i veštinama putem internet portala. 22 učesnika/ca je istaklo da se informiše putem televizije, a 20 njih je reklo da se ne informiše putem medija. Neki od ostalih odgovora su bili: *Website N1, Instagram profili (pobuna_srbije npr), magazini (Liceulice, Oblakoder, Elementi), pretplata na email Ne davimo Beograd, tiktok sadržaj, Insajder, N1, Radio Slobodna Evropa, AlJazeera Balkans i BBC, N1, Nova S, RTS, BBC, CNN FREEDOM, RAI, FRANCE 24, Insajder TV, Danas, Reddit, Radio, Retko se informišem preko medija, uglavnom preko prijatelja.*

Na pitanje otvorenog tipa **12. Šta je, po tvom mišljenju, digitalna pismenost?** odgovorilo je 303 učesnika/ca, a neki od najčešćih odgovora bili su: *Sposobnost korišćenja interneta i računara kako u poslovnom tako i u privatnom smislu. Odlično poznavanje osnova tehnologije oko nas, Pretpostavljam da je to snalažljivost internetom, uređajima (računari, telefoni itd.) i savremenijom tehnologijom, Opšte poznavanje o korišćenju interneta, Biti digitalno pismen, Razumevanje svega što je povezano sa digitalnim uređajima, Ne znam mnogo o tome, Nisam nikad razmišljala o tome, Sposobnost konzumiranja validnog medijskog sadržaja, odnosno analiza i sposobnost razlikovanja dobrog medijskog sadržaja od lažnog, Osnovno razumevanje funkcionisanja internet, Razumeti tehnologiju, Nemam predstavu, Sposobnost korišćenja interneta i raznih vidova telefona, kompjutera i sl.*

Grafikon br.12: 13. Kako bi ocenio/la nivo svoje digitalne pismenosti?

Na pitanje **13. Kako bi ocenio/la nivo svoje digitalne pismenosti?** 123 (40%) mladih je reklo da je njihov nivo digitalne pismenosti na visokom nivou, 99 (33%) je istaklo da je na umerenom nivou, a 70 (23%) mladih je istaklo da je na veoma visokom nivou, dok je na niskom nivou svega 9 (3%) učesnika, a 2 (1%) učesnika je odgovorilo da ne zna ništa o tome.

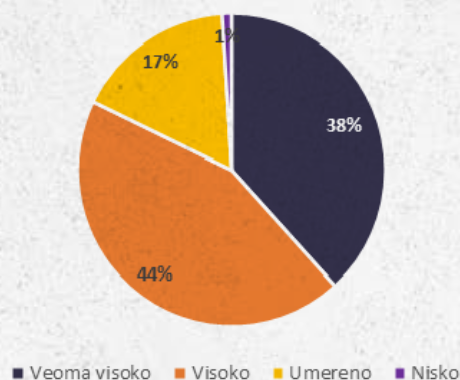

Grafikon br.13: 14. Kako bi ocenio/la svoje znanje osnova digitalne sigurnosti (lozinke, zaštita podataka, itd.)?

Na pitanje **14. Kako bi ocenio/la svoje znanje osnova digitalne sigurnosti (lozinke, zaštita podataka, itd.)?** 117 (39%) mladih je reklo da je njihovo znanje osnova digitalne sigurnosti na visokom nivou, 98 (32%) je istaklo da je na veoma visokom nivou, a 76 (25%) mladih je istaklo da je na umerenom nivou, dok je na niskom nivou svega 12 (4%) učesnika, a nijedan učesnik nije istakao da ne zna ništa o tome.

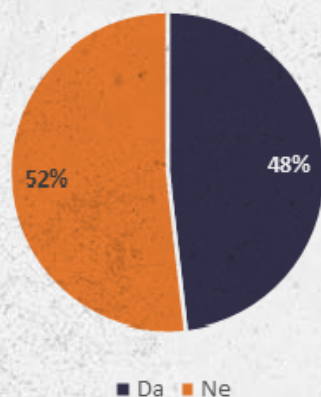
3.5. Mladi i digitalni alati

Na pitanje **15. Koje digitalne alate najčešće koristiš u svakodnevnom životu? od ponuđenih odgovora:** e-mail, društvene mreže, za razmenu podataka, video pozivi, pretraživači, aplikacije za plaćanje, online prodavnice, aplikacije za navigaciju, od 303 učesnika, 286 (94%%) mladih je reklo da najčešće koristi društvene mreže, 262 (86%) je istaklo da koristi digitalne alate za razmenu podataka i poruka, a 234 (77%) mladih je istaklo da koristi e-mail, 204 (79%) mladih ispitanika koristi pretraživače, 166 (55%) koristi aplikacije za navigaciju, a svega 84 (28%) koristi online prodavnice, 79 (26%) koristi digitalne alate za video pozive, nešto manje 76 (25%) koristi aplikacije za plaćanje. U delu za otvorene odgovore, učesnici su istakli da koriste i digitalne alate kao što su **Canva, AI, Behance, Pinterest, Quora, Spotify.**

Grafikon br.14: 16. Kako bi ocenio/la svoju sposobnost korišćenja digitalnih alata za svakodnevno funkcionisanje?

Na pitanje **16. Kako bi ocenio/la nivo svoje digitalne pismenosti?** 133 (44%) mladih je reklo da je njihova sposobnost korišćenja digitalnih alata za svakodnevno funkcionisanje na visokom nivou, 116 (38%) je istaklo da je na veoma visokom nivou, a 51 (17%) mladih je istaklo da je na umerenom nivou, dok je na niskom nivou svega 3 (1%) učesnika, a nijedan učesnik nije odgovorilo da ne zna ništa o tome.

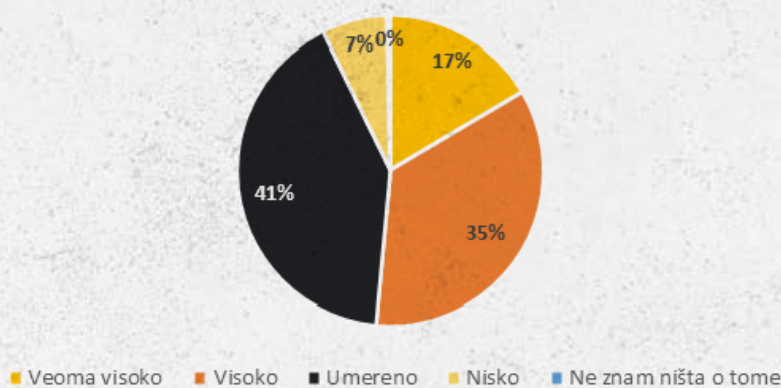
Grafikon br.15: 17. Da li poseduješ neke digitalne veštine?

Na pitanje **17. Da li poseduješ neke digitalne veštine?** 157 (52%) mladih je reklo da poseduje neke digitalne veštine, 146 (48%) je istaklo da je smatra da ne poseduje neke digitalne veštine. Od 149 ženskih ispitanika, 80 je istaklo da ne poseduje neke digitalne veštine, a od 151 muških ispitanika, 79 je istaklo da ne poseduje neke digitalne veštine. Po zanimanju, od 303 ispitanika, najviše 59 je zaposlenih istaklo da poseduje neke digitalne veštine, 50 studenta/kinja i 27 srednjoškolaca/ki.

Na pitanje otvorenog tipa **18. Ako poseduješ neke digitalne veštine, navedi konkretno koje?** Od 303 učesnika istraživanja 118 mladih učesnici su odgovorili da ne poseduju digitalne veštine.

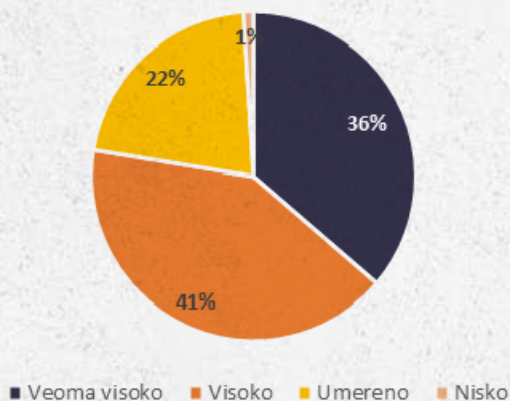
Neki od ostalih odgovora: *Kreiranje i editovanje videa i fotki, funkcionisanje na društvenim mrežama, korišćenje office alata, Microsoft Office Paket, neki programski jezici, Digitalno crtanje, Video edit, Upravljanje društvenim mrežama, Obrada video i foto sadržaja, održavanje racunarskih sistema, pravljenje sajtova, kodiranje u C, C# i C++ programskim jezicima, Lightroom, Photoshop, Web dizajn, Excel, upravljanje podacima i sl.*

Na pitanje otvorenog tipa **19. Koje izvore za usavršavanje svojih digitalnih veština koristiš? (Gde se informišiš i učiš da usavršiš digitalne veštine)** učesnici od 15 do 30 godina su istakli: *Google, youtube, tiktok, kursevi, neko iskusniji mi objasni uživo (članovi porodice, prijatelji), Google, društvene mreže, Youtube, Onlajn kursevi, predavanja, Na fakultetu, google scholar-u, git-u, stackoverflow-u, kursevima koje pohađam, Ima toga baaaš dosta, Posao, udemy, Faks, Google, Youtube, Stackoverflow, ChatGPT, PubMed, Scholar i Akademik, Knjige, informacije na internetu, stručna lica, Reddit, StackOverflow, Univerzitetski kursevi i sl.*

Grafikon br.16: 20. Kako bi ocenio/la svoje veštine u korišćenju digitalnih alata za kreiranje sadržaja (npr. fotografije, video, tekst)?

Na pitanje **20. Kako bi ocenio/la svoje veštine u korišćenju digitalnih alata za kreiranje sadržaja (npr. fotografije, video, tekst)?** 125 (41%) mladih je reklo da su njihove veštine u korišćenju digitalnih alata za kreiranje sadržaja na umerenom nivou, 106 (35%) je istaklo da je na visokom nivou, a 50 (17%) mladih je istaklo da je veoma visokom nivou, dok je na niskom nivou 21 (7%) učesnika, a da ne zna ništa o tome samo jedan učesnik/ca.

Grafikon br.17: 21. Kako bi ocenio/la svoje veštine u korišćenju društvenih mreža?

Na pitanje **21. Kako bi ocenio/la svoje veštine u korišćenju društvenih mreža?** 125 (41%) mladih je reklo da bi ocenilo svoje veštine u korišćenju društvenih mreža na visokom nivou, 110 (36%) je istaklo da je na veoma visokom nivou, a 65 (22%) mladih je istaklo da je umerenom nivou, dok je na niskom nivou samo 3 (1%) učesnika, a da ne zna ništa o tome nijedan učesnik/ca.

Grafikon br.18: 22. Da li si ikada koristio/la digitalne alate za učenje ili obrazovanje?

Na pitanje **22. Da li si ikada koristio/la digitalne alate za učenje ili obrazovanje?** 121 (40%) mladih je reklo da je koristilo digitalne alate za učenje ili obrazovanje nekoliko puta, 113 (37%) je istaklo da redovno koristi digitalne alate za učenje, a 57 (19%) mladih je istaklo nije do sada koristilo, ali je čulo o njima, dok je 12 (4%) učesnika reklo da ne zna da postoje digitalni alati za učenje.

Na pitanje otvorenog tipa **23. Koje si digitalne alate imao/la prilike da koristiš do sada? (u bilo koje svrhe, a da nisi naveo/la u prethodnim pitanjima)** učesnici, od 15 do 30 godina, su istakli: *Mahom sve društvene mreže, trello, adobe i office alati, google classroom, google meet, google docs i forms, Zoom, Google Classroom, Discord, Kahoot, Padlet, Skillshare, Domestika, Masterclass, Coursera, Chatgpt, Moodle, Adblock, Anydesk, SAP sistem, Photo editor, Music editor, Microsoft Teams, Blender, Duolingo, Webflow, Dropbox i sl.*

Na pitanje otvorenog tipa **24. Korišćenje kog digitalnog alata ili koju određenu veštinu bi želeo/la da naučiš ili poboljšaš u budućnosti?** učesnici od 15 do 30 godina su istakli: *Illustrator, Microsoft Office Excel, IT programiranje, Grafički dizajn, Društvene mreže, Digitalni marketing, Visual studio, Yammer, Video editing, Kodiranje, Sony vegas, Autocad, Photoshop, Canva, Camtasia, Adobe Reader, Generalno alata za učenje i samoorganizovanje, 3D modelovanje i sl.*

3.6. Digitalna pismenost i aktivizam i angažovanje u zajednici

Grafikon br.19: 25. Da li si ikada koristio/la digitalne alate za angažovanje u aktivizmu ili volontiranju?

Na pitanje **25. Da li si ikada koristio/la digitalne alate za angažovanje u aktivizmu ili volontiranju?** 191 (63%) mladih je reklo da nisu koristili, ali su čuli za digitalne alate za angažovanje u aktivizmu i volontiranju, 85 (28%) je istaklo da su koristili par puta digitalne alate za angažovanje u aktivizmu ili volontiranju, dok 27 (9%) učesnika je istaklo da redovno koriste digitalne alate za aktivizam/volontiranje. Od 303 ispitanika, 77 zaposlenih ispitanika istakli su da nisu nikada koristili digitalne alate za angažovanje u aktivizmu i volontiranju, 55 studenata/ki, kao i 48 srednjoškolaca/ki.

Na pitanje kombinovanog tipa (otvorenog i zatvorenog tipa) **26. Koje digitalne alate bi bilo najbolje koristiti za aktivizam i angažovanje u zajednici?** U otvorenom delu za odgovore, a od ponuđenih odgovora su bili: *Društvene mreže, Online platforme za potpisivanje peticija, E-mail, Blogovi i web sajtovi, Online platforme za donacije*, od 303 ispitanika, najviše njih 281 je istaklo da bi od digitalnih alata za aktivizam i angažovanje u zajednici koristiti Društvene mreže, nešto manje 140 ispitanika je istaklo da je najbolje koristiti Blogovi i web sajtovi, 128 ispitanika istaklo Online platforme za potpisivanje peticija kao digitalne alate koje bi bilo najbolje koristiti za aktivizam i angažovanje u zajednici, 105 ispitanika je reklo E-mail, a 94 mladih ispitanika istaklo Online platforme za donacije. U otvorenom polju, neki od odgovora bili su: *Youtube, Ne postoji suvišna platforma za plasiranje informacija, Očekivanje da neko zna o nečemu jer je plasirano na odjeđeno mesto ne znač da ce svi znati o nečemu. Od bandera do web stranica, neophodno je koristiti sve resurse radi informisanja... Najviše preporučujem google alate jer je lako deljenje dokumenata i uvek ih imate pri ruci. dizajn, Excel, upravljanje podacima i sl.*

4. Zaključna razmatranja i preporuke

Na osnovu obrade podataka online istraživanja "Ček, pa jesi li ti digitalno pismen tebra?", može se zaključiti da, iako veliki broj mladih ispitanika 123 (40%) smatra da je njihov nivo digitalne pismenosti na visokom nivou, veliki broj njih 118 je u pitanju koje digitalne veštine poseduju istaklo da ne poseduje nijednu digitalnu veštinu. Ovi rezultati ukazuju na nedovoljno razumevanje mladih o samom pojmu digitalne pismenosti, šta ona predstavlja, kao i šta su digitalne veštine i digitalni alati.

Ova neslaganja u percepciji ukazuju na nedovoljno razumevanje pojma digitalne pismenosti među mladima, kao i na društveno poželjne odgovore. To sugerise da mnogi od njih imaju osnovno znanje o digitalnim tehnologijama i njihovoj upotrebi, ali nisu svesni širine i dubine digitalnih veština koje bi trebali posedovati u današnjem sve digitalnijem svetu.

Nedostatak adekvatne digitalne pismenosti može predstavljati ozbiljan izazov za mlade ljude u obrazovanju, zapošljavanju i svakodnevnom životu. U savremenom društvu, digitalne veštine su postale ključne za uspeh u gotovo svim profesijama i svakodnevnom funkcionisanju. Stoga je od suštinskog značaja da mladi steknu svest o važnosti digitalne pismenosti i nastoje da unaprede svoje veštine u tom domenu.

Ovo istraživanje je ukazalo na potrebu za daljim obrazovanjem i informisanjem mladih o digitalnoj pismenosti. Institucije obrazovanja, udruženja za mlade i udruženja mladih, kao i roditelji i društvo u celini treba zajednički raditi na promociji digitalnih veština i pružanju prilika za njihovo usvajanje. Tek kada mladi shvate značaj digitalne pismenosti i steknu potrebne veštine, moći će punim kapacitetom da se uključe u digitalno doba i ostvare svoje potencijale.

Dodatno istraživanje bi moglo pružiti dublji uvid i pomoći za podsticanje digitalnih veština kod mladih kao i podsticanje učenja i korišćenja digitalnih alata za aktivizam i angažovanje u zajednici. Kroz ovo istraživanje mogli smo utvrdimo da čak 191 od 303 ispitanih mladih osoba nisu koristili digitalne alate za angažovanje u zajednici iako su čuli za njih, ali i da čak 292 mlade osobe prate društvene mreže kao izvor informacija i medija što ukazuje na potrebu većeg broja edukacija kako digitalne tako i medijske pismenosti mladih.

Na osnovu takvih saznanja i još detaljnijim istraživanjem o tačnim potrebama mladih, mogu se preduzeti odgovarajuće mere kako bi se mladima omogućilo da bolje razumeju i da dostignu adekvatan nivo digitalne pismenosti i pritom razvijanju digitalnih veština i korišćenja digitalnih alata uz pomoć kojih će se podstaći razvoj aktivnog i odgovornog građanstva.

Istraživanje o nivou digitalne
pismenosti i digitalnih alata
mladih u Boru

Tebrizam

www.tebrizam.rs

 cimajnas@tebrizam.rs

